

Рецензії

ВТРАЧЕНИЙ СВІТ У ОБ'ЄКТИВІ ФОТОГРАФА

Тетяна НАКОНЕЧНА (ГОЩІЦЬКА)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8596-8974>

кандидатка історичних наук, наукова співробітниця,

Інститут народознавства НАН України,

відділ історичної етнології,

проспект Свободи, 15, 79000, м. Львів, Україна,

e-mail: hoshchitska.tetiana@gmail.com

Галичина ХХ ст. у світлинах

Юліана Дороша. Упорядники

Лариса Караваєва, Михайло Лабойко,

Наталія Тимець. Львів: Апріорі,

2021. 120 с.

Надзвичайно важливими для дослідження традиційної культури будь-якого етносу є різноманітні візуальні джерела. Серед них чи не найціннішими та репрезентативними є фотофіксації, які до нас доносять чимало інформації, багато цікавих нібито дрібниць та деталей, про які не згадують письмові пам'ятки. Якщо розглядати територію Галичини, то масив фотографій з цих теренів зроблених у період другої половини ХІХ ст. — першої половини ХХ ст. є доволі значним та різноманітним. Особливе піднесення у розвитку фотомистецтва тут спостерігалося з початку 20-х рр. ХХ ст., і було пов'язано як із значним технічним поступом у розвитку фотографії (спрощення процесів фотографування, проявки, монтажу та друку фото), впливом активної діяльності американських та європейських фотомитців та журналістів, та, головне, появи кола ентузіастів цієї справи власне у Галичині. Одним із найактивніших серед них був фотодокументаліст, публіцист, зачинатель професійного кіномистецтва в Західній Україні, один із організаторів Українського фотографічного товариства Юліан Дорош (1909—1982 р.). Його доволі значна та багатогранна спадщина порівняно недавно почала привертати увагу дослідників. Зокрема, у 2021 р. у видавництві «Апріорі» побачив світ альбом світлин фотомистця «Галичина ХХ ст. у світлинах Юліана Дороша», до якого увійшли майже 300 світлин періоду 1928—1976 р. Основу видання склали фотографії із Гуцульщини та Покуття (куди мистець повертався постійно, і які, власне, зробили його відомим), та включено деякі світлини з Волині, Поділля, Опілля та Закарпаття. Загалом фото згруповані за розділами: «Народний одяг та обряди», «Ремесла та промисли», «Сакральне мистецтво». Серед них бачимо як доволі відомі твори,

такі як «Віальниця» (яка часто експонувалася на різних виставках та була визнана кращою світлиною на I Всеслов'янській мистецькій фотовиставці у Загребі у 1935 р.), «Маланка Суховій» (1929 р.), «Дівчина у святковому вбранні» (1929 р.), так і багато досі не відомих широкому загалу. Серед них, зокрема, бачимо цінні репортажні фотографії традиційних весільних обрядів, різноманітних технологічних процесів (таких як будівництво, рибальство, гончарство, писанкування, виготовлення сирних коників, обробка тютюну, мочення та просушування конопель, протискування прядива та тканин). Також ці твори несуть багату інформацію про народну ношу та традиційні прикраси. Тут же бачимо чимало фотопортретів май-

стрів народних промислів та ремесел, часто безпосередньо за роботою. Особлива цінність представлених світлин у тому, що багато з них зроблені у жанрі репортажу і показують нам живі, яскраві картини народного життя, людей минулого з їхніми емоціями та історіями.

Альбом «Галичина XX ст. у світлинах Юліана Дороша» авторів-упорядників Лариси Караваєвої, Михайла Лабойко, Наталії Тимець є цінним джерелом для всіх, хто цікавиться традиційною культурою та народним мистецтвом теренів Галичини. Сподіваємося, що його поява сприятиме поживленню зацікавленням творчою спадщиною видатного фотомистця.